

ידידים וחברים מספרים

(דברים על לוי אשכול מעוז
התכנית "השורה התקופה" בערי
כת דניאל בלוד, ששודרה ב"גלי
צה"ל").

ראש הממשלה מנחם בגין
תמיד טענתי שהתדמית של אשכול
כול בציבור היתה מוטעית. אשכול
נחשב בציבור לאדם חלש המת
קשה לקבל החלטות. אך בתקופת
עבודתנו המשותפת בממשלת הל"י
כוד הלאומי עמדתי על טיבו ולי
מדתי לדעת שהיתה זו תדמית
לא נכונה ומשוללת כל יסוד מציי
אותי. אביא שלוש דוגמאות:

בימים שקדמו למלחמת ששת
הימים היה אשכול מיוזמי ההחל
טה שנתקבלה בממשלה ללא הת
נגדות שלא להמשיך בהמתנה, כי
יש בה סכנה לבטחון האומה. יום
לאחר הצטרפותנו לממשלה ישבתי
לצידו בישיבת ועדת השרים לי
עניי בטחון. הייתי עד כיצד
בכירי המפקדים של הצבא קבלו
בתקיפות ובמרירות על ההמתנה.
לחשתי על איזונו לבל יבוא אליהם
בטענות. כי הדאגה היא המכתיבה
את דבריהם. כעבור יומיים נתקב
לה החלטה להדוף את האויב.
על מנת שלא לסכן את הבטחון
עלידי כך שהיוזמה תשאר בידינו.
אשכול היה בודאי אחד מיוזמי
של החלטה גורלית זו. יעוד דוגי
מה - ביום פרוץ מלחמת ששת
הימים היינו במשכן הכנסת שהופ
בו מהגבעות ליד בית לחם. חיכינו
לבואו של אשכול שנתעכב בדרך
בגלל תנועות הצבא. עם בואו
ביקשתי ממנו לזמן ישיבת ממש
לה מיוחדת לעשרים דקות לעניין
חשוב. הוא הסכים מיד. נתכנסנו
בחדר ישיבות הממשלה, אך הסד
רנים גרשו אותנו משם למקום
בשל ההפגזות. כשנתכנסה הממש
לה הצעתי לשחרר את ירושלים
העתיקה. וכן הציע יגאל אלון.
ההצעה נתקבלה פה אחד. החלטה
זו נתקבלה בזכותו של אשכול.
הוא גם הכריע בהחלטה להחיל
את המשפט הישראלי על ירושלים
השלימה.

שירתנו יחדיו שלוש שנים בממ
שלת הליכוד הלאומי. שררו בה
יחסי חברות, בזכותו של אשכול.
הוא היה אדם נוח לבריות. היח
סים בין הממשלה לבין האופוזיציה
הוסבו בימיו, בודאי מבחינת הי
פולמוס הפנימי. שהיה קשה, נוקב
ומר בימי קדמו. במיוחד זכרנו
לו את חסד מעשהו בהחלטה להו
רחת על העלאת עצמותיו של זאב
דבוטינסקי.

בצוואתו ציחה דבוטינסקי שי
יקברוהו במקום בו ישבוק חיים.
ולא יעבדו עצמותיו לארץ ישראל,
אלא על פי הוראתו של ממשלה
יהודית. עד היות אשכול ראש
הממשלה הסירוב היה מוחלט. לא
חר שנבחר לראש הממשלה הלכתי
לאשכול באחד הימים וקראתי בו
אזניו קטע זה בצוואתו של זכר
טינסקי. אשכול ביקש ימים אחדים
על מנת להיוועץ בחבריו. לאחר
זמן החליטה הממשלה בנוסח מ
סויים להנרות. על העלאת עצמות
דבוטינסקי ורעייתו יתנת. זו היתה
החלטה אישית של לוי אשכול
שהשפיע על חברי הממשלה ותמיד
זכרנו לו זאת.

ישראל גדולי

נעשה עזול לאשכול בשל המפ
רה הפאסאלי של השיחור המפור
סם לאומה. אך הדבר לא שיקף
נכונה את מידת ההחלטיות והנחי
שות של אשכול. ואת המאמץ
הרב שהשקיע בהכנת הצבא וכי
הכשרת התנאים המדיניים. שנוסיע
קבל עם כמתנוונים ולא כמו שי
פתחו במלחמה. באיתו יום החלי
טה הממשלה על המשך ההמתנה,
והוטל עלי לנסח טיוטה של הוד
עה לכלי התקשורת שתסביר את
המניעים לתחלטה, מבלי להטיל
מורד בציבור. אשכול, כדרכו, תחל
להכניס בה תיקונים לפי טעמו.
הקפריזי. לעתים. פתאום החליטו
העותרים שהדברים ייאמרו בשיחור
חי ברדיו ואשכול יצא לאולפן.
אני מציד עלי שאמרתי כי מהגני
המלוכלך של ההודעה יכולה
לצאת תקלה גדולה. ואכן היה זה
מקרה פאסאלי שאיני מעיד על
דמותו האמיתית של אשכול. היה
צורך ביותר אומץ לב לקבל החל
טה על המתנה. מאשר לקבל את
הדרישה הפשטנית של מלחמה
מיד.

אחר מלחמת ששת הימים הוא
היה עצוב. הוא חש שתיק הבטחון
נלקח ממנו שלא כדין ולא בצדק.
בתקופה שלאחר המלחמה היה זה
אשכול שקבע את המושג של
גבולות בטחון בהבדל מגבול מדי
ני. במובן זה שאלה הגבולות
שצבא זר לא יעבור אותם מער
בה. אני יכול להעיד שגודעה
לו חיבה לתכנית אלוד.

אברהם אביחי

מעוזריו של לוי אשכול:

הוא לא היה אדם חלש. הוא
היה אומר: אני מתפשר ומתפשר.
עד שאני מגיע לתחלטה שרציתי
בה. הוא היה אדם רגיש, אוהב
שירה ומוסיקה. באותה התלטה
מפורסמת של הממשלה. תשעה
נגד השעה. אם לפתוח במלחמה
אשכול היה בעד פתיחה. הוא לא
הכריע ובכך. לכאורה. איבד את
עולמו. אך הוא אמר: איך אני
יכול להוביל את העם למלחמה
אם הממשלה כה מחולקת בדעתה.
נחכה עוד כמה ימים. היתה בכך
גם משום גדולה.

אחרי המלחמה אשכול לא היה
אותו אדם. הוא חש נבגד עלי
ידי החברים הכי קרובים אליו.

תת-אדוף (מיד). ישראל

דיאור, מזכירו הצבאי

של אשכול:

בפברואר 1967 היה כנס של
סגל הפיקוד הכללי, או דיכור
ראש אמ"ן, הרמטכ"ל והאחרים
והעריכו שבשנה הקרובה לא תהיה
מלחמה. ועל כן יש להקדיש את
מירב המאמצים לאימון היחידות.
קם אשכול ואמר: מניין לכם שלא
תהיה מלחמה? ואם איזשהו מנהיג
ערבי ישתגע ויפתח במלחמה?
על כן צריך לדאוג למלאי במחסי
נים ולרכש ולכל מה שצריך למל
חמה.

שגריר ישראל בארצות

הברית אפרים עברון:

אשכול היה ראש הממשלה הי
ישראלי הראשון שנתקבל רשמית
בבית הלבן והוא פתח ראשונה
את האפשרות ליחסי רכש אינטי
מיים המבוססים על הכרה של
ארה"ב בצורך בקיום מאזן הכוחות
במזרח התיכון. נוצרו יחסים אי
שיים מיוחדים במינם בינו ובין
הנשיא ג'ונסון המבוססים על הר
קע החקלאי שהיה משותף לשי
ניהם.